

Gallringskador - viktiga inkörsportar för rottickan

METLA

skog · kunskap · kompetens · välfärd

Gallringskador - viktiga inkörsportar för rottickan

Den viktigaste orsaken till rottickans spridning är sommaravverkningarna

Sommartid finns det så gott som alltid rottickans (*Heterobasidion* spp.) sporer i luften. Sporererna gror på färsk stubbyta eller skada och därifrån växer mycelet ned i veden. Via rotkontakter sprider rottickan sig till intillstående friska granar. Efter avverkningen bevarar rottickan sin infektionsförmåga i årtionden i stubbarna och sprids via rötter till följande trädgeneration. När rottickan en gång har etablerat sig i ett bestånd är det svårt att förhindra rötans framfart i skogen!

Skadorna på rothalsen och rötterna är mest allvariga

- ♦ Ju närmare stambasen eller rothalsen skadan är lokaliserad desto större är risken för att infektionen kommer att utgöras av rottickan. Det är ovanligt att skadan högt upp på stammen drabbas av rottickan; blödsjinn (*Stereum sanguinolentum*) är betydligt vanligare i stammskador.
- ♦ Ju större och djupare skadan är desto större är risken för att trädet skall drabbas av en svampinfektion. Skadorna bör vara minst av en tändsticksasks storlek för att utgöra en inkörsport för rottickan. Djupa skador på grova rötter nära stammen utgör den bästa inkörsporten för rottickans etablering och spridning.
- ♦ Rötans tillväxthastighet är snabbast från skador i rothalsen ovanför markytan. Det finns också en hög positiv korrelation mellan skadetytans storlek och rötans tillväxthastighet.
- ♦ Rötangrepp leder förutom till kvalitetsnedsättningar även till en sänkning av tillväxten hos drabbade träd. Angrepp av rottickan på rötter ökar också risken för stormskador på träden.

Hur kan gallringskador som drabbas av rottickan undvikas?

- ♦ Gallra granbestånd vid minusgrader. Vid avverkning vintertid sprids rottickan inte. Andra svampar som växer vid låga temperaturer hinner erövra skadorna som uppstår på vintern före rottickan. Risken för angrepp av rottickan ökar drastiskt vid dygnsmedeltemperaturer över +5° C. Att gallra på vintern är viktigt framför allt i friska skogar på sådana områden där rottickan inte tidigare har förekommit (Österbotten). Rottickan är på väg att sprida sig norrut!
- ♦ Vid sommaravverkning undvik gallringar särskilt under savstigningstiden då granen är mycket känslig för skador. Under senhösten är barkens hållfasthet 1,5 gånger större. Skador från försommaren ger också snabbare röttillväxt jämfört med sensommar.
- ♦ Minska antalet gallringar.
- ♦ Valet av maskin och maskinförarens skicklighet spelar en viktig roll för undvikandet av skador.
- ♦ Undvik krokiga och smala körstråk och risa körstråken för att minska skadorna på rötterna hos kantträd. Skador på rötter belägna längre än 70 cm från stammen leder mycket sällan till röta i stammen.
- ♦ Undvik blöta partier i skogen. Om de måste passeras, kör i så fall så få gånger som möjligt och med så liten last som möjligt.
- ♦ En sista åtgärd är att lämna området om förhållandena blir för svåra.

Foto: Erkki Oksanen/Metla

Teckning: Malin Benz-Hellgren, *Silvestria* 41, 1997

Mera information:

Tuula Piri, forskare
Tel. 010 211 2453
tuula.piri@metla.fi